

CARRÍCOLA

é tancada en cat. occid. (Ē, Ĩ). Això no indueix, però, a dubtar de l'etim. amb *i* a base de *karri* i *-itze*: tractant-se de parlars pre-romans, sempre coneguts amb fonètica imprecisa; hi hagué fluctuacions en la isoglossa catalana etc.: no oblidem que s'anotà *kařęu* a Organyà, i podem creure que la seqüència *i-i* (*karri-itze*) podia causar diferenciació en *eĭ* o altre timbre vocàlic (recordem també la grafia *-eun*, *-euus* de 1094, 954).

Altres etimologies possibles? Encara que no vacilli a judicar-les dolentes, no callaré que hi havia especulat. *Carreu* no pot venir de l'apel·latiu recent *carreu*, peça gran de construcció, manlleu del fr. *carreau*, no conegut abans de l'a. 1800 (data, ambient i sentit incompatibles). En un doc. de Terrassa datat de 1039, apareix com afr. d'aquell terme un hapax *carrego* (BABL VI, 439), aparellat amb *rio Gallano*: deu ser, doncs, un barranquet, i probt. error per *corrego* = *còrrec*: del qual l'allunya la vocal *i* i l'accentuació de *Carreu*. No pensem en el celtisme *carrago*, *-aginīs* 'parapet format amb carros' (Holder I i III, s. v.), car tampoc s'avindrien la *á* ni *z*GINE amb la terminació de *Carreu*. Imaginar un col·le. *CARRAMEN, paral·lel a aquell, ja fóra somiar despert, més que més havent-se descobert infundada la variant **Carràmina* que havia sospitat. Altres especulacions desmentides per la fonètica eren un bc. *karri-min-a* 'la roca picant', i un híbrid de celto-basc *karri-meina* 'mener o mina de pedres'; car ultra allò, s'hi oposen rotundament l'accentuació i la *-a*- interna de *Carràmina*.

CARRÍCOLA

Poble de la Vall d'Albaida, uns 5 k. a l'E. d'aquesta ciutat.

PRON. MOD.: *karíkula*, a. 1962, oït a Aiello de Malferit (xxx, 80.12), i crec recordar que en el poble mateix, i almenys, a Atzeneta, on em parlaren molt de la notable *arkà de karíkula* (xxxii, 132.15), que hi ha damunt el corrent d'aigua entre els dos pobles. Variant sense importància, la de la *u*, certament secundària i comparable, p. ex., a *mulí* per *molí* (com diuen allí) (per influència de la *i*).

MENCIONS ANT. Manca en el *Rept.* probablement perquè llavors no hi havia alqueria ni res important, fora del castell. Altrament hi seria, com hi figuren tots els pobles del voltant: *Atzeneta*, *Bèlgida*, *Aiello*, *Alfarrasí*, *Benimodo*, *Barxeta*, *Ondarella* etc. 1969. Però hi manca també *Benicadell*, el castell famós. Ja 1267: *Carrícola* (Mtz.Fdo., *Doc. Val. ACA*, n.º 854), potser el mateix doc. amb què el rei donà a Na Berenguela, el castell de *Carrícola*, que formava part de les defenses avançades de Benicadell (segons SSiv., 179-80, datant-ho de 1270); 1269-70, castells de Tàrbena i *Carrícola*; 1273-74 id. (Huici II, 363), any en què el rei el transmeté al Bisbe; 1403, *Carricola*, *A.C.A.*, reg. 2316, llibre de Feus del rei Martí.

I és que té terme molt reduït (4 k.), muntanyós i

pobre, molt més secà que regadiu; Cavanilles (II, 132-133): «lugar pobre, única cosecha, pero insegura, la del olivo, pues ni siquiera cultivan el esparto, allí copioso». Es comprèn que en aquestes condicions només hi trobessin subsistència alguna feram —una de les principals pdes. és *El Raboser*— i pocs moriscos; tenia menys de 14 focs l'any 1527, 33 el 1563 i el 1572, i havent arribat a 51 i a 56, els anys 1602 i 1611 (Lapeyre, *Géogr.Esp.Mor*, 37), pertanyent sempre al Marquès d'Albada (Reglà, *An.Un.Val*, 1973, 116), queda ben despoblada amb l'expulsió. Ni tan sols valia la pena d'erigir-hi parròquia, per manca de vers cristians, de manera que el S. xvi, depenia de Bèlgida, i després de Otos, fins a 1754.

ETIM. En aquestes condicions es podria esperar que el nom vingui de l'àrab; però salta a la vista que la seva estructura no s'hi presta gaire; per això l'únic que se n'ha dit, és el «diagnòstic mossàrab» del croquis d'E.T.C. I, 254: ho suggereix la terminació àtona *-icola*, d'aspecte llatí. Però ni en el llatí popular, prolongat pel romànic hi ha res gaire semblant, ni, fins i tot, en llatí antic; per més que ens recordem de *cūrricūlum* 'cursa o carrera, de cavalls, de carros etc.' que arriba fins a designar el clos usat per córrer; però ni si postuléssim que tal mot, inoït en romànic, hagués restat en algun lloc amb aquesta acc., és clar que aquest bocí d'afrau aturonada difícilment pendria tal nom, i que això hauria donat **Curr-* o **Corr-* no pas *Carr-* i encara coixejaria la vocal final: car, si partim del pl. *curricula*, no farem més que agreujar la impossibilitat topogràfica. No una, sinó moltes llices ¿com hi cabrien allí?

Per mossàrab entenem correntment no sols romànic pur sinó també certes alteracions i mescles que s'hi produïren, sigui espontàniament o per obra de l'àrab. Ara bé, ja hem vist que la cosa més notable que hi ha hagut a Carrícola és el castell. Ja en el doc. més antic, de 1269-7, es tracta del castell; de nou en els de 1270 i 1272-74, i si en el de 1403, només figura en qualitat de feu: per què pot ser, sinó pel castell. En totes les descripcions que en donen SSiv. i la *GGRV* (Val., pp. 49-50) es parla constantment, com la característica més destacada del lloc, de la torre o castell de Carrícola.

Encara me'n parlaren sovint en fer-hi l'enq. de 1962, ponderant-me molt el que anomenaven *el kastejé* (xxxii, 138.3). És impressionant la fotografia que en publica la *GGRV*, p. 65, on veiem una torre, aguantant-se quasi sola, fora d'algun pany de paret al seu peu, escarida i isolada, a la punta d'un contrafort altíssim de la Serra de l'Ombria de Benicadell; fou atribuït a la «mànega» que allí donaren als de Palomar (més influents no essent moriscos), però enclavat en el petit terme dels pobres carricolins. Julià Ribera (*Dis. y Op.* II, 275; *El Arch. Dénia* 1886, 97-102, 1888, 249-250) i MzPi., *Cantar de Mio Cid*, p. 791) descriuen aquelles ruïnes del *Castellet de Carrícola*, que ja d'algunes generacions no constaven més que de «una torre y muros de tapial».